

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITI YA 12

SESOTHO PUO YA LAPENG (HL)

PAMPIRI YA 3 (P3)

PUDUNGWANA 2025

TATAISO YA HO TSHWAYA

MATSHWAO: 100

Tataiso ena ya ho tshwaya e na le maqephe a 12.

KAROLO YA A: MOQOQO**Dintlha tsa tataiso tsa meqoqo****1.1 Molemo o a bolaya.**

Moqoqong ona mohlalobuwa o lokela ho re qoqela ka molemo oo a ileng a o etsetsa motho kapa batho mme kamora moo a qetella e se e le lehlatsipa.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a qolle ketsahalo e le nngwe kapa tse fetang tse bontshang melemo eo a ileng a e etsetsa motho kapa batho.
- A ka qoqa ka mokgwa oo molemo (melemo) eo a ileng a e etsetsa motho kapa batho e ileng ya mo etsa lehlatsipa kateng.

[50]**1.2 Sehloho se bakwang ke ho utsuwa ha dithapo tsa motlakase.**

Moqoqong ona mohlalobuwa o lokela ho re hlalose tsa kamoo ho utsuwa ha dithapo tsa motlakase ho ka bang le ditlamorao tse bosula bophelong ba batho kateng.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a qoqe ka mathata a ka tliswang ke ho utsuwa ha dithapo tsa motlakase setjhabeng.
- Qetellong a fane ka tharollo ya bothata bona.

[50]**1.3 Leha mashodu ao a bolaile ntja ya ka, feela e ne e lwane ntwana e kgolo.**

Mofuteng ona wa moqoqo, mongodi o nahanisisa se ileng sa etsahala ha ntja ya hae e ne e bolawa mme a nehelane ka maikutlo a hae.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a qoqe mme a bontshe diketsahalo tse neng di etsahala ha ntja ya hae e tla be e bolawe.
- A boele a hlakise hore ntja ya hae e itwanetse ka tsela efe.

[50]**1.4 Ho nka kgefu kamora ho fumana lengolo la sehlopha sa materiki ho molemo hape ha ho molemo.**

Moqoqong ona mohlalobuwa o hlalosa mahlakore a mabedi a taba mme o a tshetsetsa ka dintlha tse batlang di lekana.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a qoqe ka molemo wa ho phomola kamora ho feta sehlopha sa materiki.
- A boele a hlalise kamoo ho seng molemo kateng ho phomola kamora ho fumana lengolo la materiki.
- Qetellong a hlalise ntlhakemo ya hae.

[50]

1.5 Na sekolo se lokela ho kena matsatsi a mahlano bekeng?

Moqoqong ona mohlalobuwa o kgetha lehlakore la hae mme a le tshehetse ka dintlha tse utlwahalang.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a ka qoqa ka molemo wa ho kena sekolo matsatsi a mahlano a beke.
- Ya hananang le sehlooho sena a ka bontsha mathata a tliswang ke ha sekolo se ka kena matsatsi a ka tlase ho a mahlano kapa a fetang a mahlano.

[50]**1.6– Setshwantsho sa 1.6, 1.7 le 1.8**

1.8 Moqoqong ona mohlalobuwa o boha setshwantsho mme o iqapela sehlooho ka seo se se qholotsang maikutlong a hae.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

Moqoqo ona o ka ngolwa ho tswa lehlakoreng lefe kapa lefe, ho latela moelelo oo mohlalobuwa a o fumanang ka setshwantsho.

[50]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A:****50****Ho tshwaya tema ya boiqapelo**

Moqoqo o lokela hore o bonahale hore o tshwauwe, wa ba wa abelwa matshwao ka tshwanelo. Matshwao a abilweng bakeng sa moqoqo, a lokela a be le bopaki ba hore o tshwauwe ka nepo.

Ho fapana le kgutsufatsong, moo ho nang le dipehelo tsa mantswe tse notlehileng, moqoqo wona ke mosebetsi wa boiqapelo. Haeba moqoqo o phalla malebana le boiqapelo ebile o hapa mmadi, ha se toka ho tsepamisa maikutlo ho bolelele feela ho sa tsotellwe dikahare.

Molao o ka sehloohong ke wa hore:

Ha ho na dikotlo tse ding tse ka eketswang kaha ruburiki ka boyona e na le dikotlo tsa yona.

MEFUTA YA MEQOQO

Mefuta ya Ditema	Ditema tsa Phetelo/o hlahosang	Ditema tsa Dinnete	Ngangisano/o sa nkeng lehlakore (Ditema tse susumetsang)
Sebopeho sa ka ntle	<ul style="list-style-type: none"> • Sehlooho • Selelekela • Mmele • Phethelo 	<ul style="list-style-type: none"> • Sehlooho • Dihloohwana • Selelekela • Mmele • Phethelo 	<ul style="list-style-type: none"> • Sehlooho • Selelekela • Mmele • Phethelo
Sebopeho sa seratswana	<p>Mohato/Setepe Moralo wa mantlha o hatellang hodima ditsela tse itseng tsa ho etsa dintho le tsa phetelo tse itshetlehileng hodima tlhahlamano ya diketsahalo ho latela nako.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Polelo ya mohopolo wa sehlooho • Dipolelo tsa tlatsetso ho bontsha tlhahlamano ya diketsahalo. 	<p>Ketane Dipolelo tse hlahang di latelana di hokahantswe ke polelo e tlang pele.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Polelo ya mohopolo wa sehlooho • Dipolelo tsa tlatsetso 	<p>Mokolokotwane Mathathama a dingangisano/dinnete tse phaelletseng ho tshehetsa ntlha e itseng.</p> <p>Botsitso Ho tshehetsa mahlakore ka bobedi ka dingangisano tse lekalekanang mabapi/kgahlanong le nthakgolo, e le ho fana ka tekatekano lehlakoreng ka leng.</p> <p>Ngangisano: Selelekela – se lokela ho ba le; <ul style="list-style-type: none"> • polelo /potso ya kgohedi; • se be tlhahisoleseding ya boitshetleho • nthakemo e hlake. Mmele: Seratswana ka seng se be le: <ul style="list-style-type: none"> • Polelo ya mohopolo wa sehlooho; • Mehlala; • Ditlhaloso; • Polelo ya lehokela. Phethelo: <ul style="list-style-type: none"> • Nthakemo e hlahelle; • Kgutsufatso ya mehopolo ya sehlooho; • Dikgothaleto/ dikakanyo/ tharollo. O sa nkeng lehlakore: Selelekela Se lokela ho ba le <ul style="list-style-type: none"> • Polelo/potso ya kgohedi; • Se be le tlhahisoleseding ya boitshetleho • Nthakemo e hlake Mmele: Seratswana ka seng se be le: <ul style="list-style-type: none"> • Polelo ya mohopolo wa sehlooho e dumellanang/hananang • Mehlala - Dipolelo tse tshehetsang • Ditlhaloso. • Polelo ya lehokela Phethelo: <ul style="list-style-type: none"> • Nthakemo e hlahelle • Kgutsufatso/phethelo • Dikgothalletso </p>
Makgetha (Matshwao)	<ul style="list-style-type: none"> • Di re qoqela ka pale e mabapi le motho/batho, sebaka le nako ya diketsahalo. • Di na le mopheti kapa mongodi wa pale. 	<ul style="list-style-type: none"> • Fana ka tsebo kapa tlhahisoleseding ya nnete. 	<ul style="list-style-type: none"> • Di ikemiseditse ho hohela/ho okaoketsa maikutlo kapa diketso tsa mmadi.

Makgetha a puo	<ul style="list-style-type: none"> Puo ya semmuso kapa eo e seng ya semmuso Lekgathe lefetile le sebediswa haholo. Mahokedi a kang kamora, yaba, pele ho moo, pele, kahoo, jj. 	<ul style="list-style-type: none"> Puo ya semmuso Lekgathe lefwale le a sebediswa. Puo e sa bontsheng maikutlo a mongodi Jakone (puo e sebediswang lekaleng le ikgethileng la tsa mosebetsi.) Sehalo sa semmuso 	<ul style="list-style-type: none"> Puo e tobang taba e a sebediswa. Puo ya bonono, e kang ya mekgabisopuo. E hlaha eka e tseba matswalo le ditabatabelo tsa rona kahoo di sebedisa monyetla oo ho okaoketsa maikutlo a babadi. E hlaha dikgopolotaba eka ke taba. ditshwantsho & tshebediso ya mmala. Dingangisano tse sekametseng lehlakoreng le le leng.
-----------------------	---	--	--

ELA TLHOKO:

- Sebedisa ruburiki ena e latelang ka nako tsohle ha o lekanyetsa meqoqo.
- Matshwao a 0–50 a arotswe ho ya ka dikgato tse 5 tsa ditlhaloso tsa phihlello.
- Lekgetheng la Dikahare, Puo le Setaele, tlhaloso e nngwe le e nngwe ya phihlello e arotswe habedi ho hlaha boemo bo hodimo le boemo bo tlase; boemo bo bong le bo bong bo na le tlhaloso ya bona.
- Lekgetha la Sebopeho lona ha le a arolwa ka bokgoni bo nang le boemo bo hodimo le bo tlase.

KAROLO YA A: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQO – (MATSHWAO A 50) SESOTHO PUO YA LAPENG (HL) – SLKT

Makgetha a ho lekanyetsa		Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE LE MORALO Nehelano ya sehlooho: tlhophiso ya mehopolo le dintlha, kelohloko ya baamohedi ba ditaba, maikemisetso le maemo	Boemo bo hodimo	28–30 -nehelano e bontshang kutlwisiso e babatsehang ya sehlooho e supang bokgoni bo ikgethang -mehopolo e bontsha boqhetseke, e phephetsa monahano, mme ke e sutsitseng -e hlophisitswe ka tsela e ikgethang/babatsehang, mme e momahane ka tshwanelo ho kenyelleditswe selelekela, mmele le qetello.	22–24 -nehelano e ralehileng hantle haholo -mehopolo e tsamaellana le sehlooho ka botlalo, e a kgahlisa, mme e na le bopaki ba mehopolo e sutsitseng -o hlophisitswe hantle haholo, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyelleditswe selelekela, mmele le qetello.	16–18 - nehelano ke e kgotsafatsang ditlhoheho; - mehopolo e momahane ka tsela e kgotsafatsang le e kgodisang; - o hlophisitswe ka tsela e utlwisisehang mme o momahane ka tshwanelo ho kenyelleditswe selelekela, mmele le qetello.	10–12 -nehelano e momahane mona le mane; -mehopolo ke e seng ya boiqapelo, mme e sa hlakang; -ho na le bopaki bo seng bokae ba tlhophiso le momahano ya nehelano	4–6 -nehelano e tswile lekoteng hohang; -mehopolo ke e sa tsepamang e dubakaneng; -ha e utlwahale, mme dintlha di a phetakakwa; -ha e a hlophiswa ka tshwanelo le momahano ha e yo.
MATSHWAO A: 30	Boemo bo tlase	25–27 - mosebetsi o tswileng matsoho leha o haellwa ke dintlha tse ikgethang tsa moqoqo o babatsehang; - mehopolo ke e sutsitseng mme e bontsha boqhetseke; - o hlophisitswe hantle haholo ka tsela e ikgethang, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyelleditswe selelekela, mmele le qetello.	19–21 - Nehelano e radiiweng hantle; - mehopolo ke e loketseng mme ke e thahasellisang - o hlophisitswe hantle ka tsela e bontshang bokgoni, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyelleditswe selelekela, mmele le qetello.	13–15 -nehelano e a kgotsafatsa leha e sa hlaka mona le mane -mehopolo e momahane le ho kgodisa ka tsela e mahareng -ho na le tlhophiso le momahano e itseng ho kenyelleditswe selelekela, mmele le qetello.5	7–9 -nehelano boholo e tswile lekoteng -mehopolo ha e a momahana ka tshwanelo, mme e a lahlehisa -nehelano e na le bopaki bo fokolang haholo ba tlhophiso le momahano	0–3 -boiteko ha bo yo ba ho arabela sehlooho -mehopolo e tswile lekoteng ka ho phethahala, ha e a nepahala -nehelano ha e a tsepama sehloohong, mme e dubakane
PUO, SETAELE LE TOKISO YA DIPHOSO Sehalo, rejisetara, setaele, tlhotlontswa ke tse lokelang sepheo/tshusumet so le maemo Kgetho ya mantswa Tshebediso ya puo le tlwaelo, matshwao a ho bala le mopeleto	Boemo bo hodimo	14–15 - sehalo, rejisetara, setaele tlhotlontswa di loketse sepheo ka tsela e babatsehang, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo; - tshebediso ya hae ya puo e a ikgetha, mme e bontsha boitshupo ka tsela e tsotshang - o sebedisitse sehalo se sefutho mme se susumetsang ka tsela e ikgethang - o batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto; - o radiilwe ka bokgoni bo tsotshang haholo.	11–12 - sehalo, rejisetara, setaele le tlhotlontswa di loketse sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo haholo; - tshebediso ya puo e matla mme ho sebedisitswe sehalo se loketseng ka nako tsohle; - boholo ba mosebetsi ha o na diphoso tsa tshebediso ya puo le mopeleto; - o radiilwe hantle haholo.	8–9 -sehalo, rejisetara, setaele le tlhotlontswa di loketse sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo -tshebediso ya puo ke e loketseng, mme e fetisa moelelo ka tshwanelo -puo ya bonono ke e loketseng, mme e sebedisitswe ka tshwanelo -sehalo se sebedisitswe ka tshwanelo: -o radiilwe ka tsela e mahareng feela	5–6 -sehalo, rejisetara, setaele le tlhotlontswa ha di a lokela sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo -puo e sebedisitswe feela ka tsela ya motheo -sehalo mmoho le moelelo o hlahiswang ke tema ke tse sa lokelang -ho sebedisitswe tlhotlontswa ya motheo feela	0–3 -puo e sebedisitsweng ha se e utlwisisehang -sehalo, rejisetara, setaele le tlhotlontswa ha di a lokela baamohedi ba ditaba, sepheo le maemo -tshebediso ya tlhotlontswa e haellang haholo hoo nehelano e sa utlwisisehang
MATSHWAO A: 15	Boemo bo tlase	13 - tshebediso ya puo ke e matla mme e loketseng maemo - o batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto; - o radiilwe ka bokgoni bo tsotshang.	10 - tshebediso ya puo ke e nepahetseng, mme e susumetsang sehalo sa tema - sehalo ke se matla mme se loketseng; - ho na le diphoso tse seng kae tsa puo le tsa mopeleto; - o radiilwe hantle.	7 -tshebediso ya puo ke e kgotsafatsang leha ho na le ho se tsamaellane mona le mane -Ka kakaretso sehalo ke se loketseng leha puo ya bonono e le e haellang	4 -puo ke ya motheo feela, mme e sebedisitswe ka tsela e haellang -popeho ya dipolelo ke e tshwanang e se nang motswako -tlhotlontswa e haella haholo feela	
SEBOPEHO Makgetha a tema: popeho ya dipolelo le kgodiso ya diratswana. MATSHWAO A: 5		5 -kgodiso ya sehlooho ke e babatsehang -katoloso ya mehopolo ya sehlooho ke e ikgethang -dipolelo le diratswana di bopilwe ka tsela e ikgethang	4 - mehopolo ke e hodisang sehlooho ka tshwanelo - momahano e bopilweng ke e supang bokgoni; - dipolelo le diratswana di bopilwe hantle haholo	3 - mehopolo ke e loketseng e hodisangsehlooho ka tsela e mahareng - dipolelo le diratswana di bopilwe hantle; - moqoqo o ntse o hlahisa moelelo.	2 -e meng ya mehopolo ke e utlwahalang -dipolelo le diratswana di na le diphoso -moqoqo o a utlwisiseha leha o le diphoso tse itseng	0–1 - mehopolo ya bohlokwa e a haella -dipolelo le diratswana tse hlahisitsweng ke tse fosahetseng -moqoqo ha o na moelelo o lebeletsweng

SENOTLOLO SA HO TSHWAYA:

Makgetha a tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare le Moralo (60%)	30	DM =
Puo le Setaele le Tokiso ya diphoso (30%)	15	PST =
Sebopeho (10%)	05	Seb =
Matshwao ohle	50	

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO

Ho tshwaya tema ya boiqapelo

Tema ya kgokahano e lokela hore e bonahale hore e badilwe le ho tshwauwa ya ba ya abelwa matshwao ka tshwanelo.

Ho fapana le kgutsufatsong, moo ho nang le dipehelo tsa mantswe tse ntlehileng, tema ya kgokahano yona ke mosebetsi wa boiqapelo. Haeba tema e phalla malebana le boiqapelo ebile e hapa mmadi, ha se toka ho tsepamisa maikutlo ho bolelele feela ho sa tsotellwe dikahare. Molao o ka sehloohong ke wa hore:

Ha ho na dikotlo tse ding tse ka eketswang kaha ruburiki ka boyona e na le dikotlo tsa yona.

POTSO YA 2

2.1 LENGOLO LA SETSWALLE

Sebopeho

- Aterese e nngwe, ya mongodi, mme e ngolwa e qala hodimo bohareng ba leqephe ho tloha letsohong le letshehadi ho ya ho le letona;
- Aterese e ngolwa ka mokgwa wa boloko; ha ho ngolwe matshwao a puo, ntle le ha ho sebedisitswe aterese ya lebokoso la poso;
- Aterese ya moamohedi (ya ngollwang) ha e hlahiswe mofuteng ona wa lengolo;
- Kamora mohla ho tlolewa mola, ebe ho tla tumedisoe;
- Seratswana sa selelekela se lokela ho ba sekgutshwanyane;
- Mmele wa lengolo o ahwe ka diratswana tse seng kae;
- Qetello ya lengolo ke e kgutshwane ka tlwaelo, mme e phethela ditaba;
- Lengolong la setlwaedi ha ho hlokehe hore o ngole fane ya hao.

Dikahare tse ka lebellwang:

Mohlalobuwa o ngola lengolo ho leboha moahisane wa hae ka ho ba sala le ntlo.

[25]

2.2 PUO EO E SENG YA SEMMUSO

Sebopeho

- Puo e ka ba polelo kapa polediso ya bohale, e tla hohela le ho qahamisa ditsebe tsa bamamedi.
- Dintlha di hlophiswe ka boqhetseke hore puo e phalle.
- Dipolelo e be tse kgutshwane, tse kenyelleditseng bonono ho natefisa.
- Puo e be le phallo: ho be le selelekela, mmele wa dintlha tse momahaneng le qetello e monate.
- Dintlha e be tsa nnete.

Dikahare tse ka lebellwang:

Mohlalobuwa a bontshe bokgoni ba hae ka ho tshetlehela baithuti ba ipabotseng dithutong tsa bona tsa makgaolakgang puo.

[25]

2.3 LENGOLO LE YANG KORANTENG

Sebopeho

- Diaterese di pedi;
- Ka hodima aterese ya mongodi ho ngolwa lebitso la mongodi. Le ntano latelwa ke aterese ya mongodi. Ho nto latela *letsatsi*, *kgwedi* le *selemo*, feela jwalo ka ho lengolo la setlwaedi;
- *Aterese ya ya ngollwang* (moamohedi) e ngolwa ka letsohong le letshehadi. Aterese ya moamohedi e etellwe pele ke maemo a tshebetso a ya ngollwang, ebe ho latela aterese ya hae ka botlalo.
- Tlasa aterese ho ngolwe tumedisso.
- Tlasa tumedisso ho ngolwa *mola wa sehlooho* – o totobatsang sepheo sa lengolo leo.
- Kamora mola wa sehlooho ho ngolwa seratswana sa selelekela seo e leng ntshetsopele ya ditaba.
- Ho feta mona seratswana se seng le se seng ke se matlafatsang mahlakore a fapaneng a taba eo ho buuwang ka yona. Ho siuwe mola pakeng tsa diratswana.
- Qetellong mongodi a ka nna a sebedisa lebitso la boikgakanyo mohl. ya kgathatsehileng.
- Ya ngolang lengolo o lokela ho saena pele, a nto ngola lebitso la hae ka botlalo ka tlase.

Dikahare tse ka lebellwang:

- Mohlahlobuwa a totobatse maikutlo a hae ka ditsotsi tse tlatlapang batho matlong e le ha di iphethotse basebeleksi ba setjhaba.
- A ka boela a fana ka tharollo mabapi le qaka ena.

[25]

2.4 ATIKELE YA KORANTENG

Ena ke tokomane ya dikgokahano ya koranteng.

Sebopeho

- Atikele e ba le sehlooho se matla se bileng se hohela mahlo a mmadi;
- Lebitso la moqolotsi wa ditaba le ngolwa ka hodima seratswana sa pele;
- E arolwa ka dikholomo tse bopilweng ka diratswana tse kgutshwane;
- Ditaba di hlalisoa ka sebopeho sa phiramiti/fanele.

Dikahare tse ka lebellwang:

Mohlahlobuwa a totobatse maikutlo a hae jwalo ka mokudi ya fumantshwang ditshebeletso tliniking.

[25]

2.5 INTHAVIU E NGOLWANG

Ke tsela e nngwe ya puisano. Ke puisano e ikgethang dipakeng tsa batho ba babedi kapa ho feta. E mong o tla botsa dipotso mme e mong a mo arabe ka ho fana ka tlhahisoleseding e itseng.

Sebopeho

- Lebitso la sebui le ngolwa ka letsohong le letshehadi la leqephe mme le latelwe ke letshwao la kgutlopedi.
- Mmotsi o nehelana ka tlhahisoleseding e amanang le sepheo sa puisano.
- Mmeleng mmotsi o botsa mmotsuwa dipotso tse itshetlehleng ka ho hlola ha mmotsuwa papading ya tjhese.

Dikahare tse ka lebellwang:

- Mohlahlobuwa a fane ka sepheo sa inthaviu e pakeng tsa hae le mohlophisi wa dipapadi moo ba buisanang ka tlhola ya hae ho papadi ya tjhese e neng e tshwaretsewe sekolong sa habo.
- A boele a hlahise maikutlo a hae ka ketsahalo ena.

[25]**2.6 OBITJHUARI (NALANE YA TSA BOPHELO BA MOFU)**

Ena ke tema eo ho yona ho ngolwang ditaba tse amanang le mofu.

Sebopeho

- Mabitso a mofu: Mofu ke mang le batswadi ba hae.
- Tlhaho ya hae: Letsatsi, kgwedi, selemo le sebaka sa tswalo.
- Tsa kgolo: Dithuto, mosebetsi, lenyalo le bana.
- Tsa Lefu: Sesosa, letsatsi, kgwedi le selemo sa ho hloka-hala.
- Mabalalo: Bao a ba siyang.
- Seboko sa habo.

Dikahare tse ka lebellwang:

Mohlahlobuwa a ngole obitjhuari ya rangwane wa hae ya kutseng nako e kgutshwane a ba a tlohela lefatshe le ka kwano.

[25]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 50****ELA TLHOKO:**

- Sebedisa ruburiki ena e latelang ka nako tsohle ha o lekanyetsa ditema tsa kgokahano.
- Matshwao a 0–25 a arotswe ho ya ka dikgato tse 5 tsa ditlhaloso tsa phihlello.

RUBURIKI YA HO LEKANYETSA TEMA YA KGOKAHANO – SESOTHO PUO YA LAPENG [MATSHWAO A 25]

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE, MORALO LE SEBOPEHO (Nehelano le mehopolo) Ho rala, ho hlophisa mehopolo Kelotlhoko ya maikemisetso, baamohedi ba ditaba le matshwao/makgetha a tema le maemo MATSHWAO A: 15	13–15 -Nehelano e babatsehang ya sehlooho e supang bokgoni bo ikgethang -Mehopolo e matla e sutsitseng -Tsebo e batsi ya makgetha a mofuta ona wa tema -Nehelano ha e kgere e tsepame sehloohong -Mehopolo le dikahare ke tse momahaneng -Dintlha tsohle di tshhehetsa sehlooho, mme di hlalositse ka botebo -Sebopeho ke se nepahetseng	10–12 -Nehelano e ntle haholo e bontshang tsebo e ntle ya makgetha a mofuta ona wa tema -Nehelano ha e kgere e tsepame sehloohong -Mehopolo le dikahare ke tse momahaneng, tse hlalositse ka botebo, mme dintlha di tshhehetsa sehlooho -Sebopeho ke se loketseng se nang le diphoso tse itseng	7–9 -Nehelano e lekaneng e bontshang tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema -Nehelano e na le tsepamo e itseng feela sehloohong mme ho na le ho kgera ho itseng -Mehopolo le dikahare di na le momahano e amohelang -Ke dintlha tse itseng feela tse tshhehetsang sehlooho -Ka kakaretso sebopeho ke se loketseng empa se nang le diphoso tse mmalwa	4–6 -Nehelano ya motheo e bontshang tsebo ya makgetha a itseng feela a mofuta ona wa tema -Nehelano ha e a tsepama sehloohong ka ho phethahala mme e a kgera -Mehopolo le dikahare ha se ka mehla di momahaneng -Sehlooho se tshhehetsa ke dintlha tse itseng feela -Sebopeho se foofo feela, mme se na le bohloka bo bohlo	0–3 -Nehelano e totobatsa kgaello ya tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema -Moelelo o nyotobetswa ke ho kgera ho hoholo -Mehopolo le dikahare ha di na momahano -Ke dintlha tse mmalwa haholo tse tshhehetsang sehlooho -Ha ho na boiteko bo entsweng ho sebedisa sebopeho se nepahetseng
PUO, SETAELE LE TOKISO YA DIPHOSO Sehalo, rejistara, setaele, maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo. Tshebediso ya puo, tlwaelo ya tshebediso ya puo, kgetho ya mantswe, matshwao a puo le mopeleto. MATSHWAO A: 10	9–10 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo ka tsela e babatsehang -Tshebediso ya puo e nepahetse ebile e bopehile hantle haholo -Nehelano ha e na diphoso	7–8 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo hantle -Ka kakaretso tshebediso ya puo ke e nepahetseng e bileng e bopehile hantle -Tshebediso ya tlotlontswe e ntle haholo -Nehelano bohlo ha e na diphoso	5–6 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo -Nehelano e na le diphoso tse itseng tsa tshebediso ya puo -Tshebediso ya tlotlontswe ke e lekaneng -Diphoso ha se tse nyotobetsang moelelo	3–4 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo hanyane -Tshebediso ya puo e fosahetse ebile e tletse diphoso tse ngata -Tshebediso e seng kae ya tlotlontswe -Moelelo o nyotobeditswe	0–2 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe ha di dumellane le maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo -Nehelano e tletse diphoso e dubakane -Tlotlontswe ha e dumellane le maemo -Moelelo o nyotobeditswe haholo

SENOTLOLO SA HO TSHWAYA:

Makgetha a Tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare, Moralo le Sebopeho (60%)	15	DMS =
Puo, Setaele le Tokiso ya diphoso (40%)	10	PST =
MATSHWAO OHLE	25	